

Landskap: Skåne Upptecknat av: Carl Forsenius
 Härad: V. Göinge m. fl. Adress: Herrestedsgränd 12 b.
 Socken: Vinslöv m. fl. Berättat av: Ture Agnäs
 Uppteckningsår: 1944. Född år 1891 i Lommarp.

Skogsman, - vishög.	s. 1, 17.
Oräsen, - gengångare.	s. 2.
Uppgifter om gammal knekt.	s. 2.
Lek, - "Borra juläpple."	s. 3-5.
Ramsor.	s. 6-8.
Förning.	s. 9.
Gästarnas julotta o. prästens	
priga.	s. 10.
Präst skämtar sin priga.	s. 10-11.
Drängen, som hämlade skalle från	
kyrkogård, fick brännvin.	s. 13.
"Vida illen" (sjukdom)	s. 14.
"Åvaskar"	s. 14-15.
Kloka gubbar.	s. 15-16.

Goavättar.	s. 17.
Varulven ö. maran.	s. 18.
Angång.	s. 19.
Tjoll.	s. 20.
Öknamm.	s. 22.
Fræn Andersson, - den första kvinnan som röstade.	s. 22.
Fägen om ^{nergrävd} koppar kittel med stor skatt.	s. 23.
"Inabaketten."	s. 23.
"Skogsög" skvämles med "konaskärvar."	s. 24.
Lick, - "ta fatt skogsög."	s. 24.
Inapphanar.	s. 25.

En gammal kusk vid namn Sundström
ljärade på ett ställe i Lommerys.
En dag var han som vanligt vakande
koma vid ett skifte, Högberg, ~~blev~~
han fel på vägen hem och gick vilse.
Efter en god stund mötte han en kä-
ring som började prata med honom.
Men han vågade sig vånda sig om
ty det var skogssnaran för hon var
alldeles ihilig. Glade han vänt sig
om, hade han råkat i hennes vill
Långt om länge listade han dock
hem.

Samme Sundström slade en gång om för
meddelaren att han vid ett tillfälle, då
han hälsade på en änka, vid namn
Karin Bosson, vars hus var ett gammalt
bränneri, hörde ett förfärligt oväsen

beslutför. Han undrade vem det var som
böjde stöckar så pent på kvällen
men han hörde honom med: "Bry
dig inte om det. Sätt här bär till
å lätt. I ibland ser jag Als Nilsson
(huset gamle ägare) komma gälda.
Han står sej på av köpp och ser
på mig precis som när han levde en
gång." "

Om nämnde Alfred Lundström föddes
1876. Tjänade korporal vid nya Skå-
ningsarna i 40 år. Då han drog sig
tillbaka fick han ett litet löp med
en kältappa och lionärde sig f.ä.
med att tjäna Lommarpa-böcker
för 50 kr. pr. år.

Borna juläpple.

(beddsstolen har lärt denna lek av sin far, bördig från Skarp, men beläste om att den även finnes i Vinslöv.)

Alla deltagarna i leken knyter sina händer och placeras dem ovanpå varandra utom en som sticker ned sitt pekfinger i den övre hand och säger: "Borna, borna, plå loopen." Den andra parten plå han bort sin hand i sånder och när det bara är en hand kvar säger han: "Borna, borna, jag kan inte komma."

Den andra parten: "Var för?"

I : "För en mus!"

II : "Var c' mus?"

I : "I boarn."

ACC. N:R M. 9465:5

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

II: "Var c' sma' r."

I: "Ude å pådde vilde."

II: "Kregv å regv å rammar
ad opp'ed."

I: "Kallalorten i munnen på
den som först talar å be-
ged mættan tinnera på den
som först flinar."

Den som talar eller skrattar först får ge
pant.

Gästarnas julotta och prästens piga.

Prästens piga hade slagit vad med några att hon utan att låta skrämma sig skulle gå in i kyrkan då gästarna höll sin julotta på juleaftnen. Hon gjorde som ordalaget var, men när hon kom in i kyrkan, upptäckte hon att det inte fanns någon plats där. Perpetua hängde hon nudan, en gest, som emellertid blev ord och väste mot henne: "Se mig i mitt öga på grön jag är." Pigen fann sig snallastad och svarade: "Se mig där bak på brun jag är."

Prästen och pigen.

En präst, som ville skrämma sin sturiska piga, bad henne att kl. 12 på natten precis gå in i kyrkan och

håmte handboken som låg vid altaret.
Nedan pigan gjorde sig i ordning klättrade
prästen sig i ett vitt lakan och gjorde
sig i predikstolen. Då pigan kom
slog han fram och sade: "Jag är pro-
feten Elias, kyss min hand!"
Pigan svarade: "Jag är prästens piga,
kyss mig där bak!"

Drängen och spöket

När de byggde Ederljunga kyrka (eller:
när de byggde om Vinstors kyrka) grävde
de upp en hel del ben från en gammal
kyrkogård. En kväll var det giles i
en gård i närheten av bygget. Båda
frågade en av de närvarande dräng-
arna om han vågade ta en skalle
från kyrkbygget och komma tillbaka
med. Vågade han det, skulle han få

Ätt shop brännvin. Drängen gick ned
på detta och bager sig ned till brygg-
platsen, men under tiden hade en av
de närvarande klätt sig i ett vitt
lakan och smugit sig dit i föväg och
gömt sig. Drängen kom ner, tog en
skalle och skulle gå upp ned, då
den vita skepnaden reste sig och sa-
de: "Tag inte den, det är min fars."
Drängen tog en annan, men oögonblick-
ligen stod spöket där och väste: "
Tag inte den, det är min mors."
Drängen belade då raka på en
trädje, men knappast hade han lyft
upp den förrän skepnaden var där
och sade: "Tag inte den, det är minn."
Drängen tog den ändå och bar upp
den till gillesgården, medan spöket

ACC. N:R M. 9465/3.

följde efter på avstånd. Då drängen
kom in ropade han: "Här är skalden
o efter kommer den som rår om den".
Drängen fick sitt brännvin.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

"Vida illen" (Frolighvis ett slags eksem).
En gubbe, A. B. Cervin, Vinslöv, har be-
rättat för meddelaren att han vid 10
års ålder fick "vida illen". Att en
kloke gammal fick modern rådet att
läsa honom dia på bänne som fått
ett oäkta barn. Hon tog pojken
med sig till en pige som myr ha-
de fått ett barn. Pojken följades
att dia henne, fast det kväljde
hon, men br' blev han.

En samma Cervin berättar att han
i sin ungdom tjänade i Lommarp
hos en drögn vid namn Rosen.
En förs på släkt hade råkat få
"älskade" vid en bröl. Rosens fru

ACC. NR M. 9465:15.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Ålrof sig att boka henne. Hon skuldes stå
någon i "skontansen" över ett riket
sekar med rikelse av hemlig sam-
mansättning. Carin, som för avstund
följt förberedelserna, lade i ett oberikt
öppent brev bland rikelsen. Det
hela exploderade naturligtvis och
stälde till ett förfärligt oväsen och
dragorn fick skulden till stor för-
måelse för Carin som ställde och kri-
kat i ett mycket högt.

Klokgubbar.

En klok gubbe i Sommarp, Nils Anderson,
använde i sin medicin bl. a. bekantorna
och "julasiss". Kallades allmänt
"doktor" Anderson.

°afog sig att bota henne. Hon skulles stå
naken i "skoutansen" över ett rörelse
sekar med rörelse av hemlig sam-
mansättning. Carin, som på arbetet
följt förberedelserna, lade i ett obehärligt
opublict brev bland rörelsen. Det
hela exploderade naturligtvis och
ställes till ett förfärligt oväsen och
därigenom fick skulden till stor för-
måjelse för Carin som ställt och ki-
kat i ett myckelhuf.

Klobazubbar.

En klobazubbe i Lommarp, Nils Anderson,
använde i sin medicin bl. a. bekantorna
och "pulviser". Kallades allmänt
"doktor" Anderson.

Wils Hult i Hagshult kunde läsa
bort kreaturens sjukdomar. Johan
Andersson gammelmäst, Lönneby, berättade
om att en av hans hästar hade blod
i urinen. Han gick till Wils Hult,
som lärde honom det mystiska remediet.
När han kom hem var hästen frisk.
(ca. 40 år sedan).

I Vinslöv ha flera personer haft runt
konstböcker bl. a. en man vid namn
Per Jönsson. Heddelaren händer böcker
inte nämnde till dess användande etc.

Goa-vättar.

En meddelaren i sin barndom besökte sin kusin Ernst Lundgren i Norra Rönnum berättade denne att goavättarna som voro illvilliga väsen, bodde i väggarna. Han kunde tydligt höra dem i huset när det knakade i träverket.

Vid jul sattes ut gröt till dem.

Skogssnusan

En gång var meddelaren, hans syster och syster nämnde kusin ut och gick i skogen. Plötsligt fann de att de gått vilse, ty de kommo jämt tillbaka till samma ställe. De förstod de att de varit skogssnusan på något ställe och såg, vilket roskar blänning och skump. Tofflorna bärs i handen. Och så, det lyckades, efter en

hiten stund mötte de hunden som gick
före honom.

Varulven och maran

Varulven och maran är ännu släkt med
varandra. Maran var en kvinna som
kumpit genom för besökarna för att
slippa bumsämsplågar. Var det en
kari som gjorde samma sak för att
hjälpa sin fru eller för sin mod och
eller annat, blev han varulv.

Maran och varulven var människor
på dagarna men förvandlades till
vargar på nätterna.

Det hände ofta att djuren framför-
slut hästarna, brändes av maran
eller varulven.

ACC. N:R M. 9465:19.

^bÄlsing, ^baddering, han skulle gå
runt kyrkan tre gånger jul- eller nyårs-
natten. På hemvägen fick man låsa
fäst och annat som skulle inlämna
under följande år.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Trolo.

I Glarhöjden, Värmland, finns trolo.
en gammal gumma, fru Höderlindh, vars
man var Rådshövding, hade ofta
sett Glarhöjdstroloen och visste också
berätta att de brukade gå på markna-
der, för där hade hon själv bär igen-
den.

Den gamla trolo brukade vid jul-
tiden komma och låna kopparkittlar
att bygga julstol av Paul Lillson i
Värmland. De kom in i köket och
fick kittlarna där.

Paul Lillsons fru berättade en gång
troloens dös i berget. Hon ville lite
spränga berget och se vad det
var inuti, men fick inte förägaren,
som inte kunde gå hennes uppdrag.

7 Artorpsbögen, Lommarp, bodde hallet
Scharbma (vid Lovisedal). Hur detta
slaviska namn kunnat uppträda på
hallet, hade meddelaren ingen aning
om. Troligtvis har det stått genom
pågoböcker.

Bländ lände det att Lävlingehol-
len bytte ut befolkningens barn
mot sina egna. Dessa hollningar var
i regel blonda och läniga med alltså
från Svanden och oftast mindre ve-
sanda.

ACC. N:R M. 9465:22.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Gesamnu.

Pojkarna i skolan sprunget efter en äldre kvinna som de lyckats illa om och skrek:

"Till i röven
på Jumpy - Palla."

Truen Andersson.

Truen Andersson var en kvinna som av missfog skreds som karl i mantalslängderna. På grund av detta hade hon — röfäst långt in i någon annan kvinna och var förmodligen den frösta av sitt kön som röfaste.

Skatt.

ACC. NR M. 9465: 23.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Vid ett stens i Lommars ("Raddale-
rön") sägs en kopparkist med en
stor skatt vara nedgrävd.
En person grävde en gång fram den, men
när han fått upp den på marken
såg han att hela Lommars by
brann. I förskräckelsen tappade
han kistan. Den förrann och
han såg den aldrig mer.

2. Han har väl
mycket i förskräc-
kelsen.

Snabakatten

(Snabe = fuktig skogsmark, kette = katta)
Snabakatten höll till i Lövlinge i en
skogsdunge. Folk vågade ej gå förbi
där, men en jätteson kallades
hålla till där. Förmodligen var det
fula duligt meddelaren.

"Phosög."

För gick hästarna lösa omkring i skogen
na vinterid och hönärde sig av vad de
kunde finna. Helst sökte de skydd bland
låga snår. När man följde träd kom
de ofta till fram nägra av dem för att
ligga av de späda phosögen.

Offra sökte de sig fram till gårdarna
och ville ha havre och kunde vara
nog så besvärliga. För att slipper
dem skrämde man dem med stora
skrämlor, s. k. "honsaskärror".

Den här hästen var tjockväxt, liten och
luggig.

Skolbarnen lekte ofta "la fäst phos-
ög". Den här var ungefär som
långbakk.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

~ (Ring-
ett
ring-
vad de-
varnade
koar
one.

"Phosög."

För gick hästarna loss omkring i skogen
na vintertid och livnärde sig av vad de
kunde finna. Helst sökte de skydd bland
låga snår. När man följde träd kom
de ofta fram några ar dem för att
ligga av de späda photten.

Ofte sökte de sig fram till gårdarna
och ville ha havre och kunde vara
nog så besvärliga. För att plippa
dem skrämde man dem med stora
skramlar, s. k. "honsaskärra".

Demna hästar var tjockväxta, litet och
luggiga.

Skolbarnen lekte ofta "la fast phos-
ög". Demna lek var ungefär som
långsk.

Snapphanan.

Vid kalkbrutet i Vinslövs socken (Ring-
löslätt) hade snapphanarna ett
"le" nära Gärrike by med en ring-
blocka som stod i förbindelse med de-
ras grottor och blev på så sätt varnade
vid fara. Grotterna finnas ännu kvar
och kallas än Snapphanegrottor.